

CODUL DEONTOLOGIC AL JURNALISTULUI

ELABORAT DE CONVENȚIA ORGANIZAȚIILOR DE MEDIA

PREAMBUL

Prezentul Cod Deontologic a fost elaborat de organizațiile membre în Convenția Organizațiilor de Media.

Prevederile prezentului Cod Deontologic sunt liber consimțite de jurnaliștii membri ai organizațiilor profesionale, patronale și sindicale, semnatare ale Statutului Jurnalistului adoptat de către Convenția Organizațiilor de Media, la Sinaia, în perioada 9 – 11 iulie 2004.

Aplicarea prevederilor Codului Deontologic se va realiza prin grija organelor specializate ale fiecărei organizații semnatare a Statutului Jurnalistului.

În cuprinsul prezentului Cod, noțiunea de interes public va fi înțeleasă pornind de la următoarele premise :

- Orice chestiune care afectează viața comunității este de interes public. Acesta nu se rezumă numai la aspectele politice, ci include orice altă împrejurare care prezintă interes pentru comunitate.
- Interesul public nu privește doar ceea ce autoritățile consideră că este de interes public.
- Modul în care funcționează și acționează guvernul, autoritățile ori instituțiile publice, precum și orice altă entitate care utilizează bani publici sau care afectează interesul comunității este de interes public major.
- Toate acțiunile, omisiunile, gesturile și cuvintele demnitarilor, politicienilor și ale tuturor funcționarilor publici legate de exercitarea funcției lor sunt de interes public major. Viața privată a acestora este de interes public atunci când are relevanță pentru exercitarea funcției.
- Având în vedere contribuția autorităților la gestionarea puterii și a serviciilor publice, critica adusă acestora se bucură de un interes public major.
- Atunci când nu există un interes public evident, libertatea de exprimare nu poate fi limitată decât de interesul protejării unui alt drept fundamental.
- Orice informații privind încălcarea drepturilor omului – așa cum sunt acestea definite în documentele internaționale ratificate de România – sunt de interes public major.

1. ROLUL JURNALISTULUI

1.1. Jurnalistul este dator să exercite dreptul inviolabil la libera exprimare în virtutea dreptului publicului de a fi informat.

Jurnalistul se bucură de o protecție sporită în exercitarea acestui drept datorită rolului vital, de apărător al valorilor democratice, pe care presa îl îndeplinește în societate.

1.2. Jurnalistul este dator să caute, să respecte și să comunice faptele - așa cum acestea pot fi cunoscute prin verificări rezonabile - în virtutea dreptului publicului de a fi informat.

1.3. Jurnalistul este dator să exprime opinii pe o bază factuală. În relatarea faptelor și a opiniilor, jurnalistul va acționa cu bună-credință.

1.4. Jurnalistul este dator să semnaleze neglijența, injustiția și abuzul de orice fel.

1.5. În demersul său de a informa publicul, jurnalistul este dator să reflecte societatea în ansamblul și diversitatea ei, acordând acces în presă și opiniilor minoritare și individuale.

Publicul are dreptul să cunoască nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență ori considerate inofensive, dar și pe acelea care ofensează, șochează sau deranjează.

Acestea sunt cerințe ale pluralismului, toleranței și spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică.

1.6. Profesia de jurnalist implică drepturi și obligații, libertăți și responsabilități.

2. CONDUITA PROFESIONALĂ

2.1. Respectarea drepturilor omului

În exercitarea rolului său de garant al democrației, presa are datoria primordială de a respecta drepturile omului. Astfel :

2.1.1. Jurnalistul este dator să respecte prezumția de nevinovăție.

2.1.2. Jurnalistul este dator să respecte viața privată a persoanei (inclusiv aspectele care țin de familie, domiciliu și corespondență). Amestecul în viața privată este permis atunci când interesul public de a afla informația prevalează. În acest context este irelevant dacă o persoană publică a dorit sau nu să dobândească această calitate. O activitate nu este privată doar pentru motivul că nu este desfășurată în public.

2.1.3. Jurnalistul este dator să țină cont de interesul legitim al minorului. El va proteja identitatea minorilor implicați în infracțiuni, ca victime sau ca autori, cu excepția situației în care interesul public cere ca aceștia să fie identificați, sau la solicitarea expresă a părinților sau a reprezentanților lor legali, în vederea protejării interesului superior al minorului.

2.1.4. Identitatea victimelor accidentelor, calamităților, infracțiunilor, cu precădere cele ale agresiunilor sexuale, nu trebuie să fie dezvăluită, cu excepția situației în care există acordul acestora sau când un interes public major prevalează. De același regim beneficiază și persoanele defavorizate (bolnavi, persoane cu dizabilități, refugiați, etc.).

2.1.5. Jurnalistul este dator să nu discrimineze nici o persoană pe motive de rasă, etnie, religie, sex, vârstă, orientare sexuală ori dizabilități și să nu instige la ură și violență atunci când relatează fapte sau își exprimă opiniile.

2.2. Regulile redactării

2.2.1. Informația trebuie delimitată clar de opinii. Jurnalistul va face demersuri rezonabile în acest sens.

2.2.2. Jurnalistul va verifica informațiile în mod rezonabil înainte de a le publica și va exprima opinii pe o bază factuală. Informațiile vădit neadevărate, sau cele despre care jurnalismul are motive temeinice să creadă că sunt false nu vor fi publicate.

2.2.3. În chestiunile despre care relatează, jurnalismul trebuie să facă eforturi pentru a prezenta punctele de vedere ale tuturor părților implicate.

2.2.4. Jurnalismul va respecta în redactare regulile citării. În cazul citării parțiale a unei persoane, jurnalismul are obligația de a nu denatura mesajul acelei persoane.

2.3. Protecția surselor

2.3.1. Jurnalismul are obligația de a păstra confidențialitatea acelor surse care solicită să își păstreze anonimatul sau a acelor surse a căror dezvăluire le poate pune în pericol viața, integritatea fizică și psihică sau locul de muncă.

2.4. Colectarea informațiilor

2.4.1. Jurnalismul va obține informații în mod deschis și transparent. Folosirea tehnicilor speciale de investigație este justificată atunci când există un interes public și când informațiile nu pot fi obținute prin alte mijloace. Se recomandă ca utilizarea tehnicilor speciale de investigație să fie menționată explicit în momentul publicării informațiilor.

2.5. Abuzul de statut

2.5.1. Folosirea statutului de jurnalist pentru a obține beneficii personale sau în favoarea unor terțe părți constituie o gravă încălcare a normelor etice și este inacceptabilă.

2.5.2. Jurnalismul nu va accepta daruri în bani sau în natură sau orice alte avantaje care îi sunt oferite în considerarea statutului său profesional.

2.5.3. Jurnalismul va evita să se aplece într-o situație de conflict de interese. Se recomandă separarea activităților editoriale ale jurnalismului de cele politice și economice.

2.6. Independența

2.6.1. Jurnalismul își va exercita profesia conform propriei sale conștiințe și în acord cu principiile prevăzute de Statutul Jurnalismului și prezentul Cod Deontologic.

2.7. Corecția erorilor. Dreptul la replică

2.7.1. Jurnalistul va corecta cu promptitudine orice eroare care apare în materialele sale. Acolo unde consideră necesar, jurnalistul poate să publice și scuze.

2.7.2. Dreptul la replică se acordă atunci când cererea este apreciată ca fiind îndreptățită și rezonabilă.

3. DREPTURILE JURNALISTULUI

3.1. Jurnalistul este protejat de tratatele și convențiile internaționale la care România este parte și care garantează libertatea de exprimare și liberul acces la informații, precum și la toate sursele de informare.

3.2. Jurnalistul are dreptul de a se opune cenzurii de orice fel.

3.3. Protecția secretului profesional și a confidențialității surselor este în egală măsură un drept, dar și o obligație a jurnalistului.

3.4. Jurnalistul are dreptul la clauza de conștiință. El are libertatea de a refuza orice demers jurnalistic împotriva principiilor eticii jurnalistice sau a propriilor convingeri. Această libertate derivă din obligația jurnalistului de a informa publicul cu bună-credință.

3.5. În virtutea bunei practici de separare a activităților economice de cele editoriale, jurnalistul are dreptul de a refuza să atragă contracte de publicitate sau sponsorizare pentru instituția de presă la care lucrează.

3.6. Jurnalistul se bucură, potrivit legii, de protecția drepturilor de autor.

3.7. Jurnalistul își afirmă dreptul de a fi apărat de către instituția de presă unde își exercită profesia, precum și de către asociația profesională ori sindicală care îi reprezintă interesele împotriva oricărei presiuni exercitate contra sa, de natură să determine o încălcare a conduitei profesionale prevăzute de Statutul Jurnalistului și de prezentul Cod Deontologic.

Prezentul statut a fost adoptat de către Convenția Organizațiilor de Media, la Sinaia, în perioada 9 – 11 iulie 2004.

Proiect finanțat de UNIUNEA EUROPEANĂ